

ДРАГАН СИМЕУНОВИЋ*

Факултет политичких наука

Београд

УДК 27(4):28(4)

Оригиналан научни рад

Примљен: 01.07.2018

Одобрен: 20.07.2018

Страна: 35-48

ХРИШЋАНСТВО И ИСЛАМ У ЕВРОПИ – МОГУЋНОСТ КОНФЛИКТА**

Сажетак: У раду се разматрају својства хришћанства и ислама као религија дуготрајно присутних у Европи. Анализира се савремени процес масовне атеизације код аутентичних Европљана, његов обим, узроци и перспективе. Констатује се раст равнодушности традиционалних хришћана у Европи према религији и тотално окретање материјалним вредностима ради стварања „раја на земљи”. Утврђују се околности и чиниоци који могу водити до превласти ислама у Европи над хришћанством. Као важан потенцијал конфликта хришћанства и ислама третира се и различитост њихових култура смрти. Аутор сматра да ће због изумирања аутохтоних Европљана са једне стране, а са друге стране из разлога оданости исламу његових верника, увећања њиховог броја природним умножавањем постојећих муслимана на тлу Европе и миграционим дотоком, а најмање услед проверавања традиционалних хришћана, муслимански верници постати најдаље за два века најбројнија верска популација Европе која ће чинити као таква и највећи део европског становништва, те легално освојити власт у највећем броју европских земаља и поред интерних конфликта бити у стању да изазове и међународни оружани конфликт великих размера са, и тада у будућности још увек хришћанским, САД.

Кључне речи: хришћанство, ислам, Европа, дехристијанизација, култура смрти, конфликт

Упркос перманентном постојању и неких других религија уз хришћанство на европском тлу у последњих 2.000 година попут јудаизма или ислама од 7. а врло интензивно од 14. века, Европа је себе увек доживљавала као изразито хришћански континент, и још и данас бива тако доживљена, како од себе саме тако и од свих других. Да је и Европска унија прећутно хришћанска заједница, симболично говори и њена заставица на чијој је плавој подлози поређано 12 звездица, а чији број не одговара ни броју држава чланица ЕУ у моменту

* dragan.simeun@gmail.com

** EUROPA - The European Flag, http://europa.eu/abc/symbols/emblem/graphics1_en.htm#symbol (приступљено 17.01.2013)

настанка ни Уније ни заставе, нити садашњем броју њених чланица¹, али који тачно одговара броју и боји звездица које чине ореол изнад главе Богородице Марије у Откровењу Јовановом (глава 12). Да је подсвест чудо, и да такође има везе бар са традиционалном ако не стварном религиозношћу показује и то што Турска и после четврт века чекања да уђе у ЕУ никад није била даља од ње, као и то да је у европском центру одлучивања донета политичка одлука да се формира не само појам, него и својеврсан геополитички ентитет назван Западни Балкан, искључиво (и такође прећутно) састављен од оних балканских земаља у којима муслимани чине ако не већину, онда бар знатан део становништва. Земље Западног Балкана су такође као и Турска на временски неодређеном чекању да уђу у ЕУ, без објашњења зашто су ту прилику добиле друге балканске земље сличног, па и слабијег економског, политичког и војног статуса.

Све до данашњих дана монолитна религијска слика Европе је била такође ни неокрњена. Чак и данас разноврсне статистике дају убедљив привид изразите доминације хришћанства у Европи. Извори који у Европу убрајају не само Русију и Турску, већ и земље као што су Азербејџан, Грузија, Казахстан и Јерменија, односно 51 државу у којима све скупа живи око 750 милиона становника, кажу да је од тог броја 76,2% хришћана, а да су у границама ЕУ 72% становника хришћани. Највећи број хришћана у Европи чине католици (46%), док православца има 35%, док у ЕУ католици чине 48% укупног становништва, протестанти 12%, а православни тек 8%.

Стварност је нешто другачија. Православље је само у формалном порасту на тлу Европе и то у њеном источном делу где се број православних верника за протеклих сто година удвостручио услед увећања броја становника. Међутим, број православних верника опада у односу на укупни број хришћана на свету и посебно у Европи, те заправо, када се погледа удео православних у броју укупних хришћана, види се да се проценат православних хришћана фактички знатно смањио за протеклих сто година.

Према тим прорачунима на муслимане отпада 5% укупне европске популације, односно 7% од укупног броја становника ЕУ. Неки други извори дају другачију слику. Према изјави Дениса Блера, шефа свих обавештајних служби у САД, у Европској унији је још 2009. живело око 20 милиона муслимана², док други извори из тог времена наводе да је 2010. укупан број муслимана у Европи 44 милиона³, а и тај број се за протеклих десетак година свакако променио.

На делу је брз продор ислама, и то не због евентуалне масовне промене религијских уверења Европљана, већ због драстично нарастујећег атеизма међу традиционалним хришћанима у Европи. Ислам само следи свој принцип да се попут воде незаустављиво шири у сваком простору испражњеном од

¹ *EUROPA - The European Flag*, http://europa.eu/abc/symbols/emblem/graphics1_en.htm#symbol (приступљено 17.01.2013)

² Види: Драган Симеуновић, *Тероризам*, Правни факултет, Београд, 2009, стр. 219.

³ „The future of the global Muslim population - Europe (excluding however Turkey and including Siberian Russia)”. Pew Research Center). January 27, 2011.

„вере и наде”. Он није нова религија за Европу већ је религија која је у њој чекала и дочекала своје време.

Веома је важна за ову тему чињеница да је Европа данас, без сумње, најатеистичкији континент, што намеће питање да ли је Европа континент који је напустио Бога или је Бог напустио Европу.

Највећи број атеиста у Европи је хришћанског порекла, а главни разлог европског атеизма је у њиховом налажењу раја на земљи. Либерална идеологија је постала толико доминантна да је временом успостављен и широко прихваћен систем вредности у коме се највише цене профит и брзина његовог постизања, што је последично довело до драстичног убрзања темпа живота и тоталног свођења система вредности на фаворизовање, непрекидно куповање и привремено поседовање материјалних добара. Човек је у Европи, и то не само у Западној, економски и идеолошки вођен и коначно политички доведен тим путем до својеврсног потрошачког раја на земљи који се огледа у удобном животу, поседовању илузорних и коришћењу брендираних материјалних вредности, тако да му апстрактни рај на небу одавно више није неопходан као компензаторни циљ. Томе доприноси непрекидно убрзавање живота које не дозвољава одвајање времена за духовне потребе, а понајмање за религију. Европљанин, модеран човек уопште, нема више времена за Бога, а сем материјалног раја постигао је и уверење да је то у реду. Или, како би рекла Татјана Горичева: „Европа је бесрамно богата, а кад је неко тако богат, не треба му Бог”, мислећи притом на Западну и централну Европу њеног доба. Њене речи је прихватио и формулисао у својој проповеди минхенски кардинал Јосеф Ратцингер, потоњи папа Бенедикт 16-ти: „Наша црква је мртва јер је сита. Ми имамо све: можемо да путујемо, све да купимо, не размишљамо о социјалном страху, болестима, старости, можемо да уживамо у музејима и осталом што пожелимо, али немамо оно „једино потребно”, изгубили смо јеванђелску вертикалу, изгубили смо Бога.” При том се да уочити специфичности и разлике између атеизма у Западној и Источној Европи које се углавном састоје у томе да људи у бившим комунистичким земљама нису постигли такав стандард као они на Западу те да им је главни циљ избегавање напорног рада и уживање у крупним и ситним слободама које нису имали, као и уживање у онолико могућем постигнућу материјалних добара колико им њихов стандард то омогућује. Њихова верзија земаљског раја је што мањи рад са што више слободе и довољним материјалним добрима.

Разуме се да је процес дехристијанизације просторно далеко шири, само је у Европи најизраженији и са највећим могућим последицама. У Африци ислам одавно напредује на рачун хришћанства као религије мрских белих освајача. Највећа терористичка организација на свету, нигеријски „Боко Харам”, је не само афрички већ и светски барјактар исламског радикализма, а њено име које у грубом преводу значи проклета Библија (света књига), говори све. Безусловно, Европу и њену драстично опадајућу религиозност међу становницима хришћанског порекла треба посматрати у светлу светских процеса, пре свега процеса ширења, односно опадања појединих религија. Данас је у свету сваки трећи човек хришћанин, а сваки четврти муслиман. Но, убрзо,

негде око 2050. доћи ће до замене тих позиција. Тада ће ислам бити најмасовније прихваћена религија на свету - што услед природног прираштаја исламске верске популације, што услед пораста популарности ислама у сиромашним деловима света, пре свега у Африци⁴, али и међу црначким становништвом у Сједињеним Америчким Државама.

Да ли то значи да ће Европа постати обезбожени, потпуно неверујући и агностички континент? Тешко је поверовати да је тако нешто могуће већ услед човекове природне потребе за религиозношћу. Човек напросто у нешто мора да верује, па у крајњем да верује и то да је толико јак и инокосан да не треба да верује у Бога, што је још увек једна врста веровања. Оно што је много вероватније да ће се догодити у Европи јесте замена једне доминантне религије другом, што је уосталом тло Европе у десетинама хиљада година сваковрсно испољаване религиозности искусило већ много пута. Хришћанство је у Европи присутно тек две хиљаде година, а пре њега су непобитно владале друге религије међу тадашњим европским становницима. Оне су се шириле и замењивале једна другу зависно од снаге и пријемчивости њихових идеја и убедљивости проносиоца тих идеја. О присутности разних паганских многобожачких религија на тлу Европе хиљадама година пре Христа сведоче бројни артефакти, међу њима и они који су пронађени на тлу Србије, а припадају неолитској винчанској култури попут религиозне фигурине „Седеће божанство”⁵ старе шест хиљада година.

Европа би могла бити само први континент на коме ће хришћанство бити наткриљено исламом. Не ради се ту само о простом броју верника, о квантитету, већ далеко више о квалитету. Наиме, гашење хришћанства у Европи да се наслутити не само из броја неверујућих и према религији равнодушних, већ и из огромног, при том растућег броја слабо верујућих хришћана.

Британски професор социологије религије Стивен Буливант који је сачинио извештај „Млади Европе и религија” на основу података из обухватног ЕУ истраживања (*European social survey 2014-16*) о религиозности у Европи, и објавио га у марту 2018⁶. тврди да „већина младих у најмање десет европских земаља нема осећај никакве верске припадности, што показује тренд поступног скретања Европе према постхришћанском друштву”, с тим да ће то у будућности вероватно бити и израженије.

Најнерелигиознија земља Европе је Чешка, у којој 91 % испитаника тог узраста нема никакву верску припадност, а никада се није обратило молитвом Богу, нити је помислило да Бог постоји чак 80% њих. Исто тако је одговорило

⁴ Становништво Африке ће до 2050. бити увећано за једну милијарду, а 2100. ће износити 4,8 милијарди и чинити 40% светског становништва, док сада чини свега 16,6%.

⁵ Фигурину „Седеће божанство” стару шест хиљада година открили су стручњаци београдског Народног музеја 1956. на локалитету Предioniца у Приштини. Због турбулентних околности склоњена је из Приштинског музеја у Београд 1999. године где је била до 30 маја 2002. када је Председник Координационог центра за КиМ Небојша Човић дао фигурину тадашњем шефу УНМИКА Михајлу Штајнеру као гест добре воље пред преговоре о статусу КиМ.

⁶ 'Christianity as default is gone': the rise of a non-Christian Europe, <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/21/christianity-non-christian-europe-young-people-survey-religion>

између 70% и 80 % младих у Естонији, Шведској и Холандији. Више од 50 % младих без верске припадности је у Великој Британији, Мађарској, Белгији, Француској, Финској, Данској, Норвешкој и Шпанији. Истраживањем је обухваћена и Русија где је неверујућих 49% с тим да од оних верујућих 51% нису хришћани њих 10%. Такође и у Аустрији где верници чине 52%, њих 11% су муслимани.

Најрелигиознија и најхришћанскија европска земља је Пољска, где је младих који нису религиозни само 17 %, а одмах иза ње је Литванија са 25 % таквих становника. Те бројке, међутим, нису довољне да ублаже слику о брзој и масовној дехристијанизацији Европе. Само у Пољској, Португалу и Ирској, више од 10 % испитаника иде на црквену службу најмање једном недељно. У Литванији, у којој се 70 % становништва изјашњава као религиозно, цркву посећује само 5 % њих. У Чешкој 70 %, а у Великој Британији, Француској, Белгији, Шпанији и Холандији између 55% и 60 % младих никада не иде у цркву.

Шест најхришћанскијих земаља у Европи су оне са католичком већином (Пољска, Литванија, Аустрија, Словенија, Ирска, Португал), а оне са протестантском или православном већином становништва су далеко иза њих по степену религиозности.

Углавном једини, или скоро једини додир младих у Европи са вером и црквом је крштење. Многи млади Европљани су били, и то вољом родитеља, крштени и после више никада нису били у цркви, што све јако подсећа и на нашу ситуацију. Разлог за то Буливант види у чињеници да се „културолошки верски идентитет све мање преноси са родитеља на децу”. Можемо додати да и друга истраживања упозоравају да већ деценијама родитељи више нису ауторитети за децу и да стога имају све мањи утицај на њихово понашање и на њихове ставове⁷.

У исто време се бележи све већи пораст „опседнутих” особа, па је Ватикан због утрострученог броја захтева за „истеривањем демона” принуђен да организује курсеве егзорцизма за своје свештенике⁸, јер ту ситуацију сада највише користи Пентакостална црква.

Прогноза је да ће за 20 или 30 година црквене заједнице бити знатно мање, али да ће они који тада буду верници бити много посвећенији и оданији, што значи да ће тадашња црквена слика Европе, бар што се хришћанских цркви тиче, личити на слику неких секти данас. Хришћанство као норма ће према овом европском извештају (који је иначе подржао и Католички институт из Париза) потпуно нестати у Европи за отприлике 100 година.

Поражен резултатима Буливент каже „Религија је на самрти”. Међутим, та његова тврдња се може узети као тачна само ако је реч о хришћанству у

⁷ Види нпр: Драган Симеуновић, „The violence as social pathology of young people in the Balkans”, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja*, deo 2, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Biblioteka Crimen, 2008, стр. 125-130.

⁸ Vatican to hold exorcist training course after 'rise in possessions', *The Guardian*, 30.03.2018. <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/30/vatican-to-hold-exorcist-training-course-after-rise-in-posessions-exorcism-priests>

Европи, јер то истраживање, као и друга истраживања, не показује да друге религије у Европи, пре свега ислам, бележе такав поразан тренд као хришћанство. Напротив. По свему судећи будућност Европе везана је за већ наслућујућу превласт једне за њу доминационо узев нове религије, а то је ислам.

Док с једне стране имамо нагло одмицање оних који су пореклом хришћани од хришћанства у Европи, која је до скоро важила као најхришћанскији континент, с друге стране имамо ислам кога његови поклоници не само да не напуштају, већ га и биолошким путем и друштвеним активизмом свесрдно шире, било да је реч о земљама у којима је поникао, било да је реч о Европи или ма ком другом месту на свету. Оданост верника овој религији је такорећи апсолутна. Како је забележио наш велики географ Јован Цвијић, бар на Балкану није забележено да је неко из ислама прешао у другу веру. Додуше, било је покушаја проверавања о чему сведочи историјски пример босанског капетана Хусеина Градашевића који је у првој половини 19. века тежио уједињењу свих народа српског порекла на Балкану и при том давао предност етничком пореклу над религијским уверењем, те је ради уједињења Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине, којом је привремено и владао, осветио кнеза Лазара у бици на Косову 1831. тешко поразивши царску турску војску и у писмима Књазу Милошу и Његошу нудио лични пример одрицања од ислама уз спремност да пређе у православну веру, до чега ипак није дошло⁹. Ни новији примери, па ни они из наше средине не негирају ову чињеницу. Много помињани Меша Селимовић се није одрицао вероисповести већ је само наглашавао своје српско порекло. Што се пак тиче Емира Кустурице он је најбоље дао сам одговор на ово питање када је једном новинару који му је рекао да је променио веру одговорио да није јер је његова прва вера хришћанство будући да пре тога уопште није био религиозан, те да зато нема говора о преласку из једне у другу веру.

И друга истраживања и примери потврђују да муслимани, ма којој етничкој групи припадали нису по доласку у Европу од седмог века па надаље мењали своја религијска уверења. Савременије статистике показују да бројне генерације муслимана досељених у Велику Британију или Француску, упркос могућим предностима које им се нуде у оквиру њихове интеграције у ново друштво, никада не мењају веру. За разлику од њих, Индијци или Кинези досељени у Европу, иако припадају наоко удаљенијим цивилизацијама, далеко су спремнији на промену или одрицање од вере. Један од несумњивих разлога за оданост муслимана Алаху је свакако и у строгоћи кажњавања онога ко напусти ислам. Рецимо у Данској, сви муслимани који су икада променили веру су убијени од стране муслимана или од стране непознатих извршилаца. То се догађа и у другим европским земљама. На пример у Немачкој је пре пар година један студент муслиман ради девојке прешао у хришћанство. Убрзо је убијен од стране мигранта коме су дали палицу у руку, показали му „издајника вере” и наредили му да га убије, што је исти учинио. Убица није осуђен на велику казну због изразитог уважавања културолошких разлика од стране суда земље домаћина.

⁹ Види: Драган Симеуновић, *Нововековне политичке идеје у Срба*, књига прва, Београд: Архив града Београда и ИПС, 1997.

Уопште, једна од највећих разлика између хришћанства и ислама почиње да бива управо однос према вери кроз однос према смрти, како својој смрти тако и туђој. Томе је без сумње у великој мери допринео цихадизам као милитантна интерпретација ислама, односно самоубилачки исламистички тероризам као његово оваплоћење.

Очигледно је да се услед практиковања те врсте тероризма успоставља и једна нова, на фундаменталистичкој интерпретацији ислама заснована култура смрти која се увелико разликује од наше, „западне” или тачније речено западњачке. Док се ми, као екстремни материјалисти хвалимо продужењем трајања живота, исламски екстремисти се поносе самоубиством, али таквим које подразумева и убијање других. У оба случаја ради се о тежњи ка бесмртности, само што хришћани продужењем живота у земаљском рају и одлагањем смрти теже да се приближе божјој бесмртности, док исламски фундаменталисти насилно прекидају свој живот, и то обично у младим годинама, да би додајући вредности тога чина насилно прекинуте туђе животе свом, доспели до раја. И у погледу раја између нас и њих је огромна разлика, док они ипак теже рају на небу, ако ништа друго из разлога што верују у њега, ми тежимо да свој живот на земљи претворимо у рај, и то чинимо у тој мери да смо због тога одбацили и религију која нас спутава у овоземаљском уживању. Није нимало случајно то што је Европа континент на коме се најлепше живи уједно и најатеистичкији континент. Ми живимо да бисмо уживали и зато се плашимо смрти као краја сваког задовољства којег пружа живот. Атеизам само појачава код човека Европе и уопште Запада уверење да смрћу све губи, док је радикални исламиста уверен да смрћу све добија. Разлика је очигледно не само у супростављености два света, две цивилизације и две религије, већ и у степену религиозности, тачније у супростављености мало или никако религиозних људи људима који су веома, чак делом и фанатично религиозни. То је онај квалитет који чини разлику између нас и њих не само битном, већ тренутно и недостижном.

Европско као парадигматично западњачко разумевање живота и смрти се позива на начело природности будући да све што живи не жели да умре већ да, избегавајући смрт, што дуже живи. Док је за нас живот увек незавршен посао услед смрти, за радикалне исламисте смрт је почетак и подупирање њихове верске работе. Ми смо привржени животу, а они смрти, али не било каквој, већ смрти као залогу за идеју. Наша смрт је скончање, а њихова је избор. У нашој смрти нема наше воље, она је чак потпуно противна нашој вољи, смрт самоубице терористе је чин не само постојања његове воље већ уједно и доказ снаге воље. Она јесте неприродна али је функционална у свој својој подређености политичко-верским циљевима, док наша смрт као атеиста нема никакву функцију, ми напосто ишчезавамо са овога света у форми распада елемената. Отуда радикални исламисти пригрљују тероризам јер је он функционално усмртовљење, будући да као смрт у функцији вере може прекинути живот другога било где и било када. Тероризам је заправо смрт којом се за разлику од природне може управљати.

За утеху, смрт човека Европе и уопште човека Запада је природнија. Човек који живи дуго до краја својих биолошких граница се тихо гаси, смању-

ју се и нестају му полако разне моћи, постепено отупљују чула, разум и креативност и на крају он је, будући да је близу тога да је Ништа, спреман на своје материјално поништење и Ништавило. У том смислу смрт човека Европе као Запада је потпуна природност. Доведен до тога да је не само материјално-телесно, већ у сагласју са захтевом данашњег тренутка и духовно Ништа, он је сасвим у складу са неминовним природним поништењем свега безвредног и одласком у Велико Ништа. Радикални исламиста пак сматра да је он, односно његов живот ништа уколико не оствари свој свети политички циљ, он не тежи да буде старошћу или празнином поништен као човек, већ да поништи друге по цену поништавања себе. То је оно што заборављају мислиоци Запада који пишу о самоубилачком тероризму радикалних исламиста – није њихов циљ да убију себе већ друге. Њима је живљење у овом свету потпуно неприкладно ако тим светом доминирају њихови прави или претпостављени политички и верски непријатељи, и зато теже да га преуреде својим деструктивним делом по цену своје смрти. Цена њиховог замишљеног добитка је у томе да сигурну пролазност живота замењују за вечни живот, за трајање без краја, за стални ужитак уместо повремениог и увек привременог кога нуди земаљски живот. Уосталом, не чини ли човек све време свога планетарног постојања много тога што је супротно природним законима и на томе гради своју моћ, успех и разноврсно напредовање ?

Док ми пасивно доживљавамо смрт као трагедију они теже да својом смрћу произведу што већу трагедију. Европа је само једна од најважнијих позоришта на којој се те трагедије изводе.

Важно је схватити да то није разлика између хришћанског и генерално узев исламског доживљаја живота и смрти¹⁰, већ између схватања живота и смрти западне атеизиране цивилизације која додуше изворно, али све мање и вредносно почива на начелима хришћанског виђења света, и са друге стране схватања живота и смрти као борбеног јединства у коме се смрт узима и чини не само зарад вечног живљења саможртвованог појединца на небу већ много више зарад победе своје вере на земљи. Тако се самоубилачки терористички чин јавља као посебност ради општег, као делић доприноса политичком и ратном тријумфу милитантног ислама као општем циљу коме теже цихадисти. Смрт се промовише као претпоставка бесмртности, али не тек као молитвом и узорним животом заслужене бесмртности, већ бесмртности заслужене прекидом и свог и туђих живота.

Отуда цихадизам представља идеологију смрти. Светост умирања за веру захтева тачно онолику дозу страсти (*istišhad*) која је потребна да би се најачао природан страх појединца од сопствене смрти.

Не ради се дакле само о разлици ислама и хришћанства већ и о разлици унутар самог ислама. Цихадизам није општи доживљај и интерпретација муслиманске вере коју усваја сваки исламски верник, већ само онај кога је обузео екстремистички занос. Опипљива политичка димензија цихадизма која се очитује у тежњи за влашћу и доминацијом на одређеној територији указује на

¹⁰ Види: Владета Јеротић, *Хришћанство и ислам*, Ars Libri, Београд, 2016

идеологизираност цихадистичке интерпретације ислама што му одузима вредност искључиво верског става и претвара га у једну од бројних идеологија заснованих на верском учењу.

Та разлика је у суштини у томе што је са једне стране добро уређен људски живот највеће добро, док је са оне друге стране демаркационе линије живот, тачније самонасилни прекид свог живота доживљен тек као најефикасније оружје, инструмент слабијег који се користи као инвестиција да би његови истомишљеници надјачали и друге вере и такфире - издајнике у сопственим редовима.

Међутим, погрешно је отићи, како то многи чине, у правцу закључка да је цихадизам апсолутно самоубилаштво. Када би сви цихадисти извршили офанзивно самоубиство, онда не би победили јер би победила смрт, а њихов циљ итекако јесте да победи живот, и то њихов, као доминантни узор живљења свих по високу цену лаког умирања. Отуда је самоубилачки терористички чин дело изабраних, оних које су изабрали други за то али и оних којима је такав начин сопствене смрти склупчане са убијањем других највећи и уједно последњи лични избор. Чак и у терористичким организацијама попут Ал Каиде које су се определиле искључиво за самоубилачке методе борбе никада није било планирано да сви чланови организације изврше самоубилачки напад јер би она на тај начин нестала. Живот оправдан руковођењем самоубилачким потезима других остаје резервисан за руководство. Чињеница да нико из руководства Ал Каиде није ни покушао а камоли починио самоубилачки гест послужила је као разлог за оштре критике које су на рачун Ал Каидиног руководства, пре свега Осаме бин Ладена упутили неки фундаменталистички исламски теоретичари, пре свега они из редова Муслиманске браће. То је уједно био један од главних разлога опадања њене популарности међу оним исламским верницима који су у њој и њеном насиљу видели узор саможртвовања за веру. Схвативши да су вође себи доделиле живот, а својим следбеницима богоугодну смрт, просечан симпатизер Ал Каиде се неминовно хладио и дистанцирао од таквог узора. Сада се иста прича понавља са Исламском државом и њеним вођством на челу са ал Багдадијем. Уопште, слаба тачка цихадизма је што још није створена терористичка организација у којој вође дају самоубилачки пример. Напротив, смрт су слали и шаљу друге, али владајући, продајући туђу нафту и користећи сексуалне робиње, укратко лепо живе на земљи очито не журећи у рај. Баш као и Западњаци против којих су подигли своје оружје и туђе животе. Терористички гуруи су у самоубилачку игру смрти одавно увели и жене, којима то није посао по изворном Исламу, па и децу, све све, само не себе. Та противуречност заговарања самоубилаштва смрти других без давања личног примера ма кога од силних терористичких руководства је црв који ће доћи главе и вери у Исламску државу, као што је дошао и вери у Ал Каиду. О томе сведоче и искази све већег броја разочараних повратника из тзв. Калифата Исламске државе који су се тамо суочили са дуплим стандардима и схватили да су такви стандарди срж политике без обзира да ли је спроводили политичари на Западу, Истоку или њихов вођа ал Багдади. Само у Британију се вратило неколико стотина оних који су врућа срца и замрачене памети били

отишли да се боре за терористичку организацију ИСИЛ спремни да положи свој живот за њене циљеви који су свакако били и њихови, али не на начин да буду искоришћени као пука топовска храна од оних који желе да владају, а да би владали жарко желе да живе.

Из нашег, европског, „западњачког” угла гледања на ствар исламски радикализам својим самоубилачким тероризмом супроставља логици насиља јачег своју логику насиља луђег, без изгледа на икакав општији успех. Радикални исламисти пак самоубилачки тероризам виде као најзад пронађени начин дестабилизације САД и Европе, тј. Запада, на који исти нема адекватан одговор зато што га напосто не разуме, због чега је за исламисте самоубилачки тероризам знак надмоћи и весник будуће опште победе ислама.

Напосто, исламски екстремисти су открили да је страх од смрти, како је то недавно лапидарно признао и Џорџ Сорос - Ахилова пета Западне цивилизације¹¹, и да је зарад остваривања њихових циљева итекако корисно потхрањивање тог страха, чак и по цену сопствене смрти.

Исламизацији Европе не доприноси само њена растућа атеизација већ и масовна обнова интересовања за радикални ислам у неким европским земљама као што су Босна и Херцеговина, Македонија и Албанија, или пак у изразитим муслиманским срединама Европе као што је Косово, затим великомуслимански интонирана радикализација спољне политике Турске у форми неоосманизма, а посебно велики прилив миграната који су у високом проценту муслимани¹².

Нарочито су погубне по Европу и европске нације идентитетске последице, на шта са правом указује Љубиша Деспотовић.¹³ Отпори пријему Турске и земаља западног Балкана у Европску унију се у великој мери базирају и на рационалним страховима од наглог, а трајног уласка сто милиона муслимана у Европску унију. Наиме, иако то никад не истиче, Европска унија је хришћанска, тачније католичко-протестантска заједница. Тај њен профил не мења много чињеница да су у њеном саставу и православне земље попут Грчке, Бугарске или Румуније јер је њихова не само појединачна него и укупна популационо-бројчана, економска и политичка снага тако мала да чини њихов утицај у Европској заједници скоро ништавним. Ако би пак примила у своје чланство Турску и балканске земље у којима постоји велики број муслимана, Европска унија би морала да промени много тога у својим начелима, што би био и ред кад би у свом саставу имала толико бројну верску мањину. Промене би уследиле и у образовном систему и у систему производње и коришћења хране, а и у другим културолошким зонама, рецимо у сфери облачења у којој сада имамо

¹¹ George Soros, „Europa? Gibt's doch nicht mehr”, <http://www.wiwo.de/politik/europa/george-soros-europa-gibts-doch-nicht-mehr/12754350-all.html> (pristupljeno 5.1.2016.)

¹² Драган Симеуновић, „Миграције као безбедносни изазов”, *Национална безбедност*, 2/2015, стр. 9-28

¹³ Види нпр: Љубиша Деспотовић и Небојша Кузмановић, „Идејни аспекти духовне кризе хришћанства: Религијски контекст мигрантске кризе и идентитетске последице по европске нације”, *Култура полиса*, Година XIV, Посебно издање, 2017, стр. 57-66.

забране ношења женске муслиманске традиционалне одеће чак и у неким водећим европским демократским земљама попут Француске.

Такође се неминовно мора размотрити и однос Америке и Европе у светлу европске будућности. Џозеф Нај, водећи амерички теоретичар глобализације и професор на Харварду је на све чешће примедбе и питања да ли Америка стоји иза масовних миграција које су задесиле Европу одговорио писмом Бриселу које је у целини и објављено, у коме потврђује да Америка стоји иза миграција ка Европи, али не зато да Европа буде ослабљена већ да би била ојачана. Европа је континент који, за разлику од САД још увек није изашао из економске кризе, каже Џозеф Нај у том писму, па Америка чини Европи услугу када јој доводи најјефтинију радну снагу на ноге. Америка тежи економском и војном ојачању Европе јер је Европска унија једини велики достојан партнер САД и без Европе Америка убрзо не би значила у свету оно што данас значи на политичком, војном и економском плану. У Европи ће, наставља Џозеф Нај, ускоро сваки трећи мушкарац бити старији од 65 година што није добро за војни профил и потенцијал Европе. Зато по Нају велики прилив младих миграната од којих ће многи бити спремни да буду и професионални војници како би остали у Европи, једини може да озбиљно ревитализује европски континент и рапидно увећа њен војни потенцијал, што Америци као њеном партнеру изузетно одговара¹⁴. То што неки у Европи не воле број миграната, њихову религију или боју коже је културолошки проблем који је у односу на претходно наведене разлоге споредан и Европа ће то морати да превазиђе на одговарајући начин, као што је то учинила Америка. Другим речима, САД се не баве толико ни даљом будућношћу Европе, а још мање њеном религиозношћу колико њеном тренутном виталношћу ради одржања способности да буде важан и надасве користан партнер САД. Нигде се не наглашава потреба да Европа остане хришћанска, нити то може бити примарно земљи која већ има толико муслиманских држава савезница као што то имају САД (Пакистан, Саудијска Арабија, Катар ...).

Уколико би аутохтоно становништво Европе наставило да стари и да се смањује садашњом брзином, а да број муслимана расте овим темпом, већ за неких 150 година бисмо имали муслиманску већину у становништву Европе. Тада би муслимани, легитимно користећи већ створене демократске механизме, могли политички завладати великим делом не само дехристијанизиране, већ и плански денационализоване¹⁵ Европе на потпуно легалан начин.

До тада ће неминовно све више расти тензије између бивших хришћана и муслимана у Европи и повећавати се број терористичких напада и насилно-криминалних аката муслимана над хришћанима са тенденцијом узвраћања истим од стране припадника екстремне хришћанске деснице што ће повремено прерастати у интерне конфликте хришћана и муслимана у Европи. Основа за овакву тврдњу има више него доста.

¹⁴ Joseph, S. Nye, „The danger of a weak Europe”, *New Europe*, 10-16 January, 2016, p. 24

¹⁵ Љубиша Деспотовић, „Геополитички и демографски аспекти актуелне мигрантске кризе”, *Култура полиса*, бр. 31, 2017, стр. 26.

Као прво, Европа је рањивија од САД кад је у питању тероризам, не само због великог броја муслимана на свом тлу и брзине нарастања тога броја, него и због отворености својих граница, немања централизованог система безбедности и непостојања центра борбе против тероризма, као и због прилива миграната¹⁶.

Друго, комбинација верског и криминално-силецијског насиља муслиманских банди већ одавно дрма Европу иако она о томе радије ћути. Рецимо, у Скандинавији читав низ малих градова већ одавно држе под контролом банде хулигана-муслимана који су и довољно насилни и довољно верски радикални да представљају озбиљан и нерешив проблем за те државе. Рецимо у Данској, висока стопа концентрисаности арапског живља у местима од пар хиљада становника, као што су Норебро, Воусмусе, Оденсе-Фиин, и на Јуланду у местима Иској и Орхус, довела је још пре петнаестак година не само до пораста криминализације тих средина, већ и до отвореног заговарања исламистичке екстремистичке пропаганде и практиковања исламског екстремизма уз насиље према локалном становништву¹⁷.

Угледни немачки политиколог и исламолог Басам Тиби је 2017. утврдио да сада већ и центре свих важних европских градова контролишу малолетничке банде Азијата и Африканаца, претежно пореклом са Блиског Истока, Централне Азије и Еритреје и да представљају „велику опасност за унутрашњи мир”¹⁸ са тенденцијом даљег увећања те опасности.

Води ли то скором сукобу цивилизација какав је наговестио Семјуел Хантингтон? Свакако не, али сасвим је могуће да за неких 200 година, а можда и нешто раније, тада претежно муслиманска Европа објави рат хришћанској Америци. Наиме и у САД стижу мигранти али су они хришћани јер стижу махом из Латинске Америке. Није немогуће да за два века избију и појачају се неки нови, од данашњих потпуно различити антагонизми између Европе и Америке који ће тада имати и верску ноту, а теоријски узев се не може искључити ни неки евентуални рат, мада би то била катастрофа за цео свет. У крајњем, било би то и братоубиштво јер би исламизирани Европљани у великој мери били потомци некадашњих аутохтоних Европљана—хришћана. Стога да закључимо, будућност Европе није нерелигиозна Европа, већ нехришћанска Европа.

Суочена са нарастајућим атеизмом и изазовом ислама, Европа, уколико уопште жели да спаси од нестанка хришћанство као важан део свог културног па и цивилизацијског идентитета, мора да организује и доживи једно ново просветитељско доба у коме би православље са својим релативно очуваним вредносним додиром са изворним хришћанством (у сваком случају најбољем могу-

¹⁶ Драган Симеуновић, „Масовне миграције као историјски и савремени проблем ЕУ”, у: *Мигранти на раскришћу или беспућу земље Србије*, Институт за упоредно право, Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања, 2016, стр. 253-267.

¹⁷ Драган Симеуновић, *Тероризам*, стр. 219-220.

¹⁸ Eppelsheim Ph. und Kusicke S., „Geteilte Welt”, *Frankfurter Allgemeine Woche*, 02. 03. 2018, Nr.10, s. 15

ћем међу опцијама хришћанства) могло да има важну улогу¹⁹, што нимало не негира могући допринос томе просветитељском замаху који би дошао од стране заступника католичанства или протестантизма.

Литература:

1. 'Christianity as default is gone': the rise of a non-Christian Europe, <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/21/christianity-non-christian-europe-young-people-survey-religion>
2. Despotović, Ljubiša, „Geopolitički i demografski aspekti aktuelne migrantske krize”, *Kultura polisa*, br. 31, 2017.
3. Despotović, Ljubiša i Nebojša Kuzmanović, „Idejni aspekti duhovne krize хришћанства: Religijski kontekst migrantske krize i identitetske posledice po evropske nacije”, *Kultura polisa*, Godina XIV, Posebno izdanje, 2017.
4. Eppelsheim Ph. und Kusicke S., „Geteilte Welt”, *Frankfurter Allgemeine Woche*, 02. 03. 2018, Nr.10
5. *EUROPA - The European Flag*, http://europa.eu/abc/symbols/embblem/graphics1_en.htm#symbol (pristupljeno 17.01.2013)
6. „The future of the global Muslim population - Europe (excluding however Turkey and including Siberian Russia)”. Pew Research Center). January 27, 2011.
7. Nye, Joseph, S. , „The danger of a weak Europe”, *New Europe*, 10-16 January, 2016
8. Simeunović, Dragan, „Masovne migracije kao istorijski i savremeni problem EU”, u: *Migranti na raskršću ili bespuću zemlje Srbije*, Institut za uporedno pravo, Beograd: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, 2016,
9. Simeunović, Dragan, „Migracije kao bezbednosni izazov”, *Nacionalna bezbednost*, 2/2015
10. Simeunović, Dragan, „The violence as social pathology of young people in the Balkans”, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja*, deo 2, Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Biblioteka *Crimen*, 2008,
11. Simeunović, Dragan, „Möglichkeiten der Bestätigung der Orthodoxie als einer „Offenbarungsreligion” in Serbien”, in: *Serbien in Europa* (Hg. Gabriella Schubert), *Forschungen zu Südosteuropa*, Band 3, Wiesbaden : Harassowitz Verlag, 2008.
12. Simeunović, Dragan, *Novovekovne političke ideje u Srba*, knjiga prva, Beograd: Arhiv grada Beograda i IPS, 1997
13. Soros, George, „Europa? Gibt's doch nicht mehr”, <http://www.wiwo.de/politik/europa/george-soros-europa-gibts-doch-nicht-mehr/12754350-all.html> (pristupljeno 5.1.2016.)
14. Vatican to hold exorcist training course after 'rise in possessions', *The Guardian*, 30. 03. 2018.
15. <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/30/vatican-to-hold-exorcist-training-course-after-rise-in-posessions-exorcism-priests>

¹⁹ Dragan Simeunović, „Möglichkeiten der Bestätigung der Orthodoxie als einer „Offenbarungsreligion” in Serbien”, in: *Serbien in Europa* (Hg. Gabriella Schubert), *Forschungen zu Südosteuropa*, Band 3, Wiesbaden : Harassowitz Verlag, 2008. s.157-162.

CHRISTIANITY AND ISLAM IN EUROPE – THE POSSIBILITY OF CONFLICT

Summary: The paper considers the characteristics of Christianity and Islam as religions which are long-term present in Europe. It analyzes the process of massive shift towards atheism in authentic Europeans, its scope, causes and perspectives. The increase in indifference of traditional Christians in Europe towards religion and complete turn to material values in order to create „Heavens on Earth” is observed. The paper determines circumstances and factors that could lead to predominance of Islam over Christianity in Europe. Differences in the cultures of death are considered as an important potential of conflict between Christianity and Islam. Author deems that extinction of autochthonous Europeans, on one hand, and on the other hand, because of the devotion of believers to Islam, increase in their numbers by both natural multiplication of existing Muslims on European soil and migration flows, and, in the least of all, by conversion of traditional Christians, Muslim believers will become the most numerous religious population in Europe within, at most, two centuries. This group will, at the same time, be also be the largest part of the European population, and legally cease political power in most of the European countries. It will then be able to cause not only internal conflicts, but also large-scale international armed conflict with, in the future still Christian, USA.

Key words: Christianity, Islam, Europe, De-Christianization, Culture of death, Conflict